

YUCOM

Komitet pravika za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

Kršenje ljudskih prava i demokratije Sistem za rano upozoravanje Newsletter No.11

1. Tokom meseca maja, u trenutku kada se obeležava *Međunarodni dan slobode štampe*, niz događaja je pokazao da je Srbija još uvek jako daleko od toga da postane društvo u čijim se medijima poštuju osnovni principi profesionalne etike:

Nekoliko škola u Beogradu, Pirotu i Novom Sadu su bile poprišta ozbiljnih slučajeva maloletničkog nasilja, gde su tinejdžeri maltretirali, ponižavali i zlostavljali svoje vršnjake na veoma svirep način koji je uključivao i seksualno zlostavljanje. Svi ovi incidenti su bili snimljeni kamerama mobilnih telefona a potom postavljeni na internet od strane samih učesnika ili od učenika koji su samo posmatrali incidente. Umesto da iniciraju široku javnu debatu o povećanom prisustvu nasilja kao dominantnog modela ponašanja u Srbiji danas – a pogotovo u školama¹ - o ovim slučajevima se u medijima izveštavalo na senzacionalistički način, dok se problem prebacivao na učenike koji su izmakli roditeljskoj ili kontroli školskih vlasti, i koji ne potpadaju pod "normativne, represivne i kaznene mere", kao što je izjavila **Biljana Lajović**, psiholog u *Institutu za unapređenje obrazovanja i vaspitanja*. Medijski napisi su bili praćeni fotografijama i detaljnim opisima ovih događaja. Reakcije od strane Ministarstva prosvete i ostalih relevantnih institucija su bile mlake i usmerene na ublažavanje razmere i posledica ovih događaja. Ministar nije našao za shodno da iznese svoj stav u javnost.

2. U dnevnom listu *Kurir* je 22. maja izašao je članak (naslov: Auto razneo dete!) o tinejdžeru koji je poginuo u saobraćajnoj nesreći. Detaljan opis povreda koji je prema pisanju ovog tabloida preuzet od policije, je praćen fotografijom unakažene žrtve postavljene u otvorenom kovčegu pored koje se nalaze njegovi članovi porodice i žrtvinim punim imenom. Nijedan predstavnik vlasti niti novinarsko udruženje nije reagovalo na ovaj slučaj kršenja prava kako žrtve tako i njegove porodice ali i na kršenje osnovnih principa profesionalne etike.

¹ Prema podacima UNICEF-a, 65% školske dece su bile žrtve neke vrste nasilja u poslednja tri meseca, 25% je doživelo neki vid sistematskog nasilja, dok se 30% žalilo na nasilan stav i ponašanje nastavnika i profesora prema učenicima.

YUCOM

Komiteet pravnik za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

3. *Freedom House* je objavio svoju listu *Indeksa slobode štambe* za 2008. godinu koja obuhvata 195 država i teritorija. Srbija je ocenjena kao "delimično slobodna" i deli mesto broj 84 do 88 (2007: 84 do 86), dok zauzima mesto broj 12 na listi od 28 zemalja centralne i istočne Evrope i zemalja bivšeg Sovjetskog saveza. Obe liste i detaljan izveštaj o svakoj zemlji, kao i dodatna metodološka objašnjenja mogu se pogledati na: www.freedomhouse.org.

4. *Međunarodni sud pravde* sa sedištem u Hagu počinje 26. maja raspravu o tužbi Republike Hrvatske za genocid protiv Srbije. Tužba, koja se odnosi na ratne zločine koji su tokom rata u Hrvatskoj (1991.-1995.) počinjeni od strane *Jugoslovenske narodne armije* (JNA) i paravojnih formacija koje su bile pod kontrolom Beograda, je suočena sa prigovorima srpske vlade koji se tiču (ne)nadležnosti: Beograd stoji na stanovištu da tadašnja Savezna Republika Jugoslavija u vreme podnošenja tužbe nije bila članica Ujedinjenih nacija niti potpisnica *Konvencije UN o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida*.

Nekoliko dana pre nego što je slučaj otvoren, prilika je bila iskorišćena da se pokrene nova propagandna ofanziva protiv nevladinih organizacija koje se bave tranzicionom pravdom, a naročito protiv *Fonda za humanitarno pravo* (FHP) i njegove osnivačice i direktorke **Nataše Kandić**. Aktivnosti gospođe **Kandić** u istraživanju ratnih zločina u Hrvatskoj i saradnja FHP-a sa sličnim organizacijama su u tabloidu *Kurir* od 23. maja predstavljene i iskorišćene kao „dokaz“ njihove umešanosti u kampanju protiv Srbije, usmerene na „satanizaciju cele srpske nacije“ u smislu kolektivne krivice srpskog naroda.

5. Direktor službe za ljudska i manjinska prava u Srbiji, **Petar Lađević** je u izjavi za *Radio Slobodna Evropa* 16. 05. 2008. rekao da niko u Srbiji ne može da kaže koliki je stepen homofobije i svoj lični stav u odnosu homoseksualnost ispoljio koristeći svoj položaj direktora Službe za ljudska i manjinska prava tako što je izjednačio ponašanje ultra-konzervativnih i gej i lezbejskih organizacija:

"Prvi razlog je što nisu rađena precizna istraživanja, a kao drugo, istraživanja koja su rađena, po mom dubokom uverenju, nisu rađena na potpuno reprezentativnim uzorcima. Ono što je sigurno jeste da homofobija postoji, ali pitanje homofobije nije rešivo ako se stavlja na dnevni red samo kao pitanje homofobije. Trebalo bi unaprediti ljudska prava u celini i jednom prosvetiteljskom delatnošću objasniti ljudima da je tako nešto prirodno, a nikako nešto bolesno ili slično. Meni lično ne smeta, kada se govori o homofobiji, samo način na koji reaguju ultra-konzervativne organizacije već mi jedanko smeta i kada oni koji promovišu pravo na homoseksualnost ili različitu seksualnu orijentaciju, ma kakva ona bila, tome pridaju prejak ideološki značaj, a ne bave se time kao pitanjem ljudskih prava i prava na izbor svakog pojedinca."

YUCOM

Komiteet pravnik za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

6. Iščekivanje na koju stranu će se opredeliti koalicija oko Socijalističke partije Srbije (SPS) prilikom formiranja vlade, dovelo je do čitavog niza neprimerenih reakcija u odnosu na navodni „reformski kurs moderne i progresivne SPS“ i njenih satelita poput **Dragana Markovića Palme**, koalicionog partnera i nekadašnjeg bliskog saradnika **Željka Ražnatovića Arkana**. Umesto da se eventualna koalicija sa SPS prikaže kao šansa da se sama SPS transformiše i odrekne politike **Slobodana Miloševića**, vlada neumerena euforija u pohvalama SPS, što je neukus koji dobija razmere opasnosti da SPS nametene svoj vrednosni standard koaliciji za evropsku Srbiju i tako učini apsurdnim sva zalaganja za evropsku orijentaciju Srbije. Nedavna (19. maj 2008.) izjava predsednika **Tadića** da je njegov „posao da napravimo nacionalno pomirenje u Srbiji, da se političke snage 90-ih i političke snage koje su vodile Srbiju nakon 2000. godine objedine oko zajedničkih ciljeva, da umirimo ... tenzije i nesporazume...“ , ukazuje da ni DS nije imuna na izjednačavanje odgovornih za katastrofalnu politiku iz 1990tih godina i njihovih žrtava.

7. Stotine ljudi čeka ispred policijskih stanica u Novom Sadu – drugom najvećem gradu u Srbiji – već tokom večernjih časova, u nadi da će stići na red sledećeg jutra, kako bi podneli zahtev za izdavanje novih ličnih karata. Samo dve policijske stanice koje su ovlašćene i opremljene da primaju i procesuiraju ove zahteve imaju kapacitet od 44 zahteva dnevno u gradu čije stanovništvo prelazi brojku od 300.000.

Posedovanje lične karte je obavezno u skorom svakom kontaktu između građana i vlasti, kao i u trgovinskim transakcijama, bankarskim poslovima itd. Zakon obavezuje građane da nose lične karte sa sobom u svakom trenutku, a svako nepoštovanje toga je kažnjivo.

Outlook:

Česti primeri nasilja u školama i slični drastični incidenti koji uključuju decu i njihove porodice, kao i nemaran i indiferentan stav vlasti prema takvom jasnom nepoštovanju i kršenju ljudskih prava, ukazuju da ne postoji dovoljna svest o opasnosti i ozbiljnosti ovog problema. Senzacionalistički intonirano izveštavanje o ovim pojavama u medijima svedoči o niskom nivou profesionalne etike u profesiji koja je od vitalne važnosti za sveopšti napredak društva. Srbija je do sada postigla razočaravajuće rezultate u obe oblasti.

